$^{(et)}$ הַהַ״א וְהַקּוּ״ף $^{(t)}$ בַּבָּג $^{(er)}$ יִּגְרֹר $^{(er)}$ הַרֶּגֶל וְיַחֲזֹר וְיִרְּהְבֶּנּר, וְאֵין צָרִיף לְּגִּרֹר כָּל הָאוֹת כִּי הַבָּג פַּדִּין וִכְּחָבּר אָבְיִרָּה בַּבָּג הַאַלֶ״ף אוֹ פּוֹי פְּנֵג הַאַלֶ״ף בַּפָּנִים בַּבָּג שֶׁהַּחְהֵּיִהָ $^{(t)}$ פָּסוּל, וְאֵין הַקְּנָה בְּגְרִירָה פּיּי בָּל מַה שֶׁנַצֲשָׁה בְּפְסוּל וְיַחֲזֹר וְיִכְהְּבֵנוּ. הגה וְכִן הַדִּין $^{(er)}$ בָּלִא * יְּגְרֹר $^{(er)}$ בָּל מַה שֶׁנַצֲשָׁה בְּפְסוּל וְיַחֲזֹר וְיִכְהְּבֵנוּ. הגה וְכִן הַדִּין $^{(r)}$ הַּהָּין בּיִּרְיִירְה, דְּהָוִי כְּחָק תּוֹכוֹת, אֶלָּא * יְגְרֹר (פּנּי בָּל מַה שֶׁנַצֵּשָׁה בְּפְסוּל וְיַחֲזֹר וְיִכְהְּבֵנוּי.

ָּהָשׁי״ן וָהַצֵּדִי״ק וָהַעַיִ״ן (צא) וְהַפַּ״א אָם נַגְעוּ בָּגוּף הַאוֹת יוֹתֶר מִמִּקוֹם דְּבּוּקָם (בית יוסף):

באר הימב

וְכָּחָב עוֹד בִּדְבַר שְׁמִהָּאל בִשְׁנֵּי הָבוֹת עַל כַּן שְׁבָּחָבו בְּחַבָּה אַחַת הִכְּרָ כָּחָב לְהַלָּן לֹא מָהַנֵּי מָה שְׁיִנְלֹי הַעָּב אוֹת הַלְּמִי שׁׁ מַלֶּת עַל וּקְצָת עָבי אוֹת הַכְּ״ף שְׁל הְּבַּת

שערי תשובה

הָרֹאָה לְמָהַרְשִׁים הַרָּבָה לֹתְמֹהַ עֵּל מָגֵן שִׁבְרָהֶם בְּוָה שָׁבָּתֶב שְׁמָתֶּר לְגָרֵר קְצֶת הָרְגֵּל מְהַבָּייִף הַמָּגִיעַ לְסוֹף הַקְּלָף עֵּיוִ שְׁם. וְכְתַב בִּדְבר שְׁמִדּאֵל סִימָן פט, שְׁנֵי בִּיתִייץ הַסְּמוּכִין בַּתְפָלִין שֶׁנַּדְבָּקוּ בִּשְׁעַת כְּתִיבָה בְּתַחְמִיתָן זֶה לָזֶה כְּאָלוּ רַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה ּוְאֵינָהּ וָבֶּּרֶת עַבְשָׁד אָם הוּא בָּ״ף אוֹ בֵּי״ת, וְהַפּוֹפֵר שֶׁרֶם שֶׁבָּתַב אוֹת אַחֵר לְפָנָיו נָתַן לֵב לְתַקָן הֹלְהַפְּרִיד בְּרֹאשׁ הָאוֹמֵל בְּרַבּוּקוֹ שֶׁל מַשָּׁה, הָעֶּלָה שָׁם שָׁאַף עַל פִּי שֶׁלְכָאוֹרָה יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הַהִּיא דְמַהָרָנִ״ךְּ בְּוִינִ״ן שֶׁנַעֲשׁוּ כְּמִוֹ חֵיתִי״ן עַל פִּי טִּפַת ריד, רכאן אין הדבוק משנה אותה לאות אחרת כדינה אלא הפסיד צורת האות בָּאֹפֶן שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַבְּחִין בֵּינָה וּבֵין חֲבֶרְמָּה, מִבֶּל מָקוֹם בַּיָּדְן שֶׁעַל יְבִי הַדְּחָק אֵין הֶפְּרָשׁ נָבָּר לְצֵין בּל, צֶרִיךְ לִמְּחֹק בָּל רָגֶל הַשִּׁנִי עַד סוֹף הָרֶגֶל הָרָאשוֹן וְלַחֲוֹר וּלְכָּתְבוֹ, עֵיֵן שָׁם. וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן רסה שֶׁכָּתַב לְחַלֵּק בֵּין דְּבֵּק אות לַחַבֶּרְתָּה משום סְפַק סְפַקָא, שֶׁמָּא לֹא נִפְסְלָה לְדֶים שֶׁנִגְמַר עֲשִׁיָּתָה רְשֶׁמָּא תִּקְּוֹן גָרירָה אִינוֹ בִּכְלַל כְּתִיבָה שֶׁלֹא כְּסִרְרָן, אֲבָל אִם נוֹדַע שֶׁנִּדְבַק לֹנָים, דָווִי סְפֵּק פְּלֻגְּחָא אם הפרוד על יְדֵי גְּרִירָה כִּכְתִיבָה שֶׁלֹא כְּסִדְרָן. וְהַמְּנְהָג שֶׁלֹא לִמְחוֹת לַסּוֹפְרִים. רְבְשִׁינִיץ שֶׁנְפְּרָדוּ לְמַשָּה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אֲפְלוּ אָם הָיוּ הַפְּרוּדִין כְּחוּט הַשַּּעֲרָה, עַיֵּץ שָׁם. וּבְבֹּרָפֵּי יוֹסֵף פָּתַב, שָׁאִם נִכְּאָבוּ פַּמִּקוּן וְאַחַר פָּרָ נִפְּרָזוּ וְצוּרַת הָאוֹת נִפֶּרֶת, יָכוֹל לְתַקּן רָאֵין בָּוָה שֶׁלֹא בְּסִוְּרָן. וְכֵן מַשְׁמַע מִדְּבְרִי הַרִ״י אַבְּסַנְּדְרִי שֶׁהַבִּיא הַבִּית יוסף וְכֵן כָּחָב הַיַּר אַהַרֹן, וְאַף שֶׁהַרְבַר שְׁמוּאֵל מְגַמְגֵּם בָּוָה נִרְאָה עָקָר כְּמוֹ שֶׁכָּחָב

משנה ברורה

בְּתוּט הַשַּּעֲרָה, מּהַ כָּשֵׁר: (פג) הַהַ״א. אַף אָם נִרְבֵּק רַק בְּתוּט הַשַּּעֲרָה 🧒 בָּאֹפֶן שֶהַתִּינוֹק יוֹדֵעַ שֶהוּא הַ״א אַפִּלוּ הָכִי צַרִיךְ לִגְרֹר כַּל הָרֶגֶל, דְכֹל מּי שָאֵין צוּרַת אוֹת עַלַיו כְּמוֹ שַנְמְסְרָה לְמשֶה מִסִינֵי אֵין שַם אוֹת עַלָיו, וְכַן בְּקו״ף לֹא מְהַנֵּי קְרִיאַת הַתִּינוֹק: (פד) יִגְרֹר. וְלֹא מְהַנֵּי הַפַּרָדָה בִּעַלְמַא, מִשׁוּם דְּהָוֵי כִּחָק תּוֹכוֹת: (פה) הַרְגֵּל. פַרוּש, כַּלוֹ, בין בְהַ״א בֵּין בְּקוּ״ף, בֵּיוַן שֶׁנַצֲשָׂה בְּפִסוּל, וְעַיֵּן בְּבֵאוֹר הֲלָבָה: (פוּ) בְּגַג ָהָאַלֶ״ף. דְּאֵין לְהַיו״ד הַעֶּלְיוֹן וְהַתַּתְתוֹן לְגַע בְּהַגָּג אֶלָא בַּדַקוּת שֶׁבָּהֶם, בָּמוֹ שֵׁיַּתְבָּאַר לְקַמֶּן בַּמִּשְנָה בְּרוּרָה בִּסִימַן לו בִּדִינִי צורַת הָאוֹתִיּוֹת: (פז) פְּנֵי הָאַלֵ״ף. הַיִּנוּ, הַיִּנוּ, הַנִּיִּ״ד הָעֵלִיוֹן, וְהַיְנוּ, דַּוְקָא שֵׁנְרְבְּקָה כְּלָה שָּנְפְּסְדָה צוּרָתָה, אֲכָל אִם נִתְפַּשֵּׁט מְעֵט וְאֵינוֹ דֵּק כָּרָאוּי לְיֹפִי הַכְּתִיכָה, אָם נִשְאַר הֶפְּרֵשׁ אֵין בְּכָהְ כְּלוּם וְאֵין צַרִיךְ שׁוּם שׁ תִּקוּן: (פח) לַהַפְרִידָה. פַרוּשׁ, לְהַפְרִיד אָת הַנֹגִיעַה לְבַדָּה וְיִשְׁאֵר הַאוֹת מְמֵּילֵא בַראוי: (פּפוֹ) כַּל וָכוּי. הַיִּנוּ, שַיִּגְרֹר הַרָגֵל כַלוֹ, וַלֹא סַגִּי שַׁיַפַּרִיד הַרְגַל מַעַל הָאַלֶ״ף עַד שָּיְבַשְּלָנוּ מִצוֹרַת אוֹת לְבַד, בֵּיוַן שָּנְרָתַב כָּל הַרֶגֶל בּפְסוּל. וְכֵן בְּנִרְכֵּק יו״ד שֶׁעַל הָאַלֶ״ף בַּנָג שֶׁתַחְתָּיו, צָרִיךְ לְגְרֹר כַּל הַיו״ד וּלְבַתְבוֹ מֶתַדַשׁ, וַיָשׁ שַׁמַּתְמִירִין בִּנְדְבֵּקְ הֵיו״ד הַעֵּלִיוֹן בְּעֵת הַבְּתִיבָה לְגָרֹר כֵּל הָאַלֶ״ף עֲבוּר זֶה, כִּי מִמֵּילָא נִכְתַב אַתַר כַּךְ שְׁאָר הָאוֹת בִּפְּסוּל עַל יְדֵי זָה, אַךְ בִּדִיעַבַד צַרִיךְ עִיּין אָם יֵשׁ לְהַתְמִיר בָּזָה, וּכְמוֹ שֶׁבַּתַבְתִּי בּבָאוֹר הַלֶּכָה: (צ) בִּיוּדֵ״י. דְהַיִנוּ, שֶׁהֵיוּ״ד נַעֲשָׂה פּהּ קוּ יָשֶׁר וְלֵיתָא צורַת יו״ד, אֲכָל אֵין מַזִּיק אָם נִתְעַכָּה הַקַּוּ מְעַט: (צא) וְהַפֵּ״א.

באור הַזְּכָה

בְּהָדָיָא בְּאֶכֶן הָעֶזֶר סִימָן קכה סָעִיף טו בְּהגִ״ה, דְאף שֶׁהתִּינוֹק קוֹרֵא לְהֵ״א אָפִלוּ הָכִי יֵשׁ לִפְּסֹל, אָם לֹא בִּמְקוֹם עָגוּון, עַיֵּן שָׁם, וְהֹפְּרִי תָדָשׁ מֹחְמִיר שָׁם אָפָלוּ בָּמִקוֹם עָגוּון מִטעם שֶׁבָּתבִנוּ, וְכֵן בָּתב המָגון אבְרָהָם בְּשֵׁם הרִד״ך וְכֵן מוּכָת בְּיוֹרֶת הַעָּה בְּסִימָן רעו בְּבֵית יוֹסֵף, עיֵּן שָׁם. וְאָמְנָם אִם נִמְצָא בֵּן בְּסֵפֶּר תורה שַרֶגֶל ההַ״א וְהקוּ״ף נָגע לְמעְלָה, וְתִינוֹק דְּלֹא הֹכִּים וְלֹא טִפֵּשׁ קוֹרְאָה פתקונה, נראה לי דאין להוציא אחרת עכור זה, דבאמת בדין זה יש פלגתא דרבותא פדמוכת להמעין פבית יוסף אבן העזר פסימן קכה, והראיה מדמכשיריו לָזָה בִּמְקוֹם עִגוּון, עיֵן שָם, אִם כֵּן לְעִנְין לְהוֹצִיא אחָרֶת יֵשׁ לְצָרֵף לָזָה דעת הָרמִב״ם דְמכְשִׁיר לְקְרוֹת בְּסֵפֶּר תוֹרָה פְּסוּלָה וְהָוֵי סְפֵּק סְפַקָא, וּכְמוֹ שֶׁפָּסק בְּכִיּוֹצֵא בָּזֶה הַפְּּרִי מְגָּדִים בְּסִימָן קמג וְהדֶּרֶךְ התִיִּים בְּהַלְכוֹת קְרִיאת התוֹרָה, אָכָל בִּתְפִּלִּין לֹא יְהֵא אֶלָּא סְפֵּקָא וּסְפֵּקָא דְאוֹריְתָא לְתַמְּרָא. וְדע עוד, דְהגְּרַ״א בָּבָאוֹרוֹ מֹסְבִּים לְשִׁיטת הֹמָרְדָּכִי, דְּתָלִית הֹהֵ״א וַוְכֶל שֶׁבֵן שֶׁל הַקוּ״ף, בְּדְמוּכָח לְהַמְצֵיֵן בּח אֵינֶגוּ רק לְמִצְוָה בְּמָקוֹם דְּמִנְהג הּפּוֹפְרִים לֹעְשׁוֹת הֹחֵי״ת בּחְטוֹטָרוֹת, וְאִם בן יַשׁ הָבֵּר יָפָּה בֵּין חֵי״ת לְהַ״א, וְגִרְאָה לִי פָּשׁוּט דְּמה שֶׁבָּתב לְהָקֵל הוּא רק הוקא אם גוגעת רק פחוט השערה ומרחוק תמונת ה״א עליה מהתיגוק קוראה גם כֵּן לְהַ״א, דְּכָאֲמֶת בָּאֹפָן זָה תִּמוּנת הַ״א וְלֹא חֵי״ת עַלֶּיהָ, וְרַק מְשׁוּם שַׁלֹּא יֵרָאָה כְּהֵי״ת דְּהָוֵי בְּכָלל הֵיתִי״ן ההִי״ן דִּתְנֵי בְּבְרִיְתָא על זֶה דִּיגָנְז, לָכֵן אִם עושין החוי״ת בּחְטוּטָרוֹת שוֹכ יֵשׁ הָבֵּר גֹם בֵּן, לְכָךְ אֵין לִפְּסֹל בְּדִיעְבד, אְכָל אָם גַדְפַק רָגֶל הַ״א לְהֹגָּג הַפוּק עָב עד שָנִרְאֵית הַי״ת מפָשׁ, בְּוֹדאי לֹא גִשְׁתּנֵית שַׁם חֹ׳ לֹהַ״א על יְדֵי הפּוֹפְּרִים. שׁוּב מָצָאתִי בְּעָוְרת ה׳ יְתְבָּרְדְּ בְּבֵאוּר הֹגָאוֹן מהָר״ם בּנֶעט על המַרָדָּכי שַׁגם הוּא בַּתב בֵּן בִּדעת המַרְדָּכי, וָגם התשְׁבַּ״ץ סוֹבֵר פֵן וְהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף בָּאֶבֶן הָעָזֶר בִּסִימָן קבו וּבְחַהוּשֵׁי ר׳ עַקִּיבָא אֵיגֶר לִקמַן

שַׁעַר הַצִּיוּן

(לד) ב״ח: (לה) בן מולח מתְשׁובת מַחַרִי״ק סימן צח דְּפָפָק הָבּית יוֹסף לְנְתָח, וְצֵין שֶׁם בְּשׁרְשׁ צא וְצֵין בְּבִית יוֹסף בְּרִישׁ סימן לו: (לו) הְלְפֶּת מְחֹקְק ובִית שְׁמּמּאֵל בְּאֶבן הְצֵין שׁׁם בְּפִר מָבְים וֹלָבוּשׁ שְׁרָד: בְּסִיקו קכה: (1) בְּנֶפֶת הַבְּוֹלֶה: (1) בְּנֶפֶת הַבְּוֹלֶה: (1) בְּנֶפֶת הַבְּיוֹלֶה: (1)